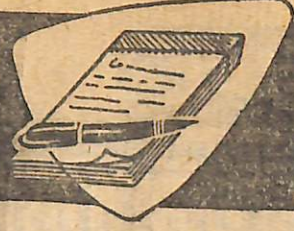

No. 25 Mayıs 1967
BUGÜN (İST)

Röportaj

Röportaj ve
Fotoğraflar:
M. Kadir
SAYILGAN

DAGLAMA SANATI (HAKK-I BINNAR) - PYROGRAVURE

- 3 -

Salonda ayak üzeri sanatçı ile sohbet ederken, bir ara Genel Kurmay Başkanı Org. Cemal Tural'ın herabesinde bazı yüksek dereceli komutanlarla ordu evine geldiğini haber aldık. «Tural da sergiyi gezecek» dediler. Çok bekledik Tural'ın ziyaret etmesini, ama gelen giden olmadı. Sergiyi görmeleri için davet edilen diğer komutanlar, «— Yunanistanda ihtilâl olmuş.. Hem de şu yemek saatinde serginin sırası mı?» demişler.

Bedii zâvki çok kuvvetli olduğu söylenen Sayın Cemal Tural'ın sergiyi son gününde de olsa gezip görmesini isterdik.

Bir ara kapı kenarında üzerine siyah mürekkeple yazı yazılmış uzunca bir kartona gözümüz ilişti. Yaklaşım yana, okumaya başladım. Bunlar sanatçının Farsca'dan Çince'ye kadar, ziyaretçi şeref defterine yazılanlardan sadece bir kağıydı. Sergi için söylenen bu yazılar, binbaşı Züber'in sanat kudretini bir kat daha isbat ediyordu. İşte birkaçı:

«Anadolu'yu bütün yönleriyle (dağlama) sanatında göstermeyi başaran Züber'i yürekten tebrik ederim. Sanatın

sabırla birleşmesi bize mükemmelin yaratılabileceğini bir kere daha gösterdi. 1964» Öğretmen Metin Nuri Samancı.

«Türk etnoğrafisi bakımından olduğu kadar, ince bir zevke dayanan sanat eseri olarak da takdir ve hayranlıkla seyrettim.. Teşekkürler. 1964» Genel Kur. 2. Bşk. Korg. Refik Tulga

«Memleket folkloruna ve hâlis sanata önemli bir hizmet saydığım sergiyi hayranlıkla gezdim. Tebrik ederim. 1960» Ordinaryüs Prof. Dr. Sadi İrmak.

Yine bir başka köşede (Dağlama sanatıyla) ilgili uzunca bir yazı bizi kendisine çekiyor. Birçok eserler hakkında yer yer malûmat verilen sergide ziyaretçiler zorluk çekmediği gibi, sanatkâr da soru yağmuruna tutulmuş böylece bir müddet kurtulmuş oluyor. Yakma tezvinat (Hakk-i Binnâr) Pyrogravure'le alâkah olan yazıyı sütunlarımızdan almadan edemiyoruz:

«Bir takım sert âletlerle muayyen bir mukavemet gösteren maddeler (taş, tahta, maden ve kristal) gibi üzerine hâk (oymak) suretiyle yapılan resimlere (gravür) denir. En eski tahta üzerine gravür 1418 tarihli İsa - Meryem tasviridir. (Pyrogravure) Fransızca bir

■ Bakkal küreği (Ankara çevresi-ne ait) Rüstem Paşa Câmiinden çini desenleriyle bezenmiş (Lâle motifleri).

deyim olup (yakarak gravür) yabancılar da, bilhassa İskandinav memleketlerinde ve Bulgaristanda mevcut bir çalışmadır. Bizde Selçuk ve Osmanlılarda daha ziyade ağaç oymacılığı yayılmıştır. Osmanlıca (Hakk-i Binnâr) denilen bu tarz, çalışma güçlüğü sebebiyle amatör işi olmaktan ileri gidememiştir. Tanınmış bir sanat dalı değildir. Literatürde bu meyanda bilgi bulunmayışı da bu yüzdendir.

Çok eskiden kalmış olduğu tahmin edilen, üzerinde kaba demirlerle yakılan geometrik

desenler bulunan bir su kabağı Ankara Türk Ocağı Müzesindedir. Bugün bizde, Enstitülerde ve turistik eşya yapan sanatçılarda daha ziyade demir kalıplar kuzdırılmak suretiyle çalışılmaktadır.

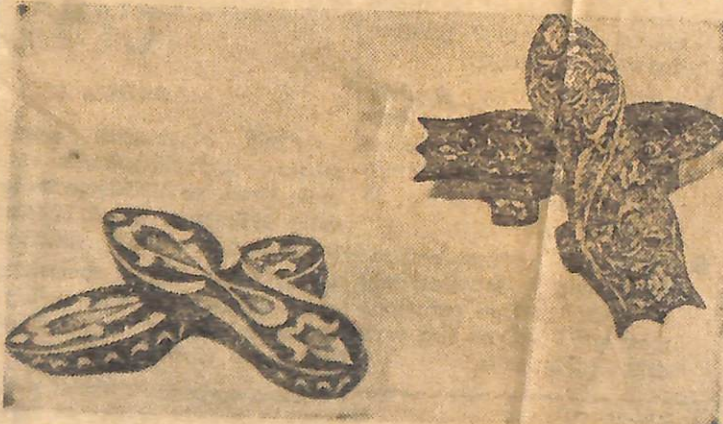
İzmir işi, takunyalar üzerinde kalıp basılmış desenler, bastonlardaki tedrici yanıklar, Sinop hapishanesindeki küçük kutu v.s. üzerine yapılan yakmalar bazı döven ve araba gibi, ağaç eşyalar üzerindeki basit çizgi ve noktalarla ibaret çalışmalar mevcuttur.

Ben ise hurdacılardan seçtiğim demir çubukları, eski bir törpü, tornavida, bıçak vs. sobada kızdırıp kalem gibi kullanmak suretiyle çalışmaktayım. Bu tarz çalışmam daha ziyade büyük satırlı eşyalar üzerinde oluyor. İki yıl öncesi Fransa'dan getirebildiğim elektrik kalemiyle küçük eşyalarda ince çalışmalarım var.

Bu yakma çalışma tarzına (Dağlama) diyorum.»

Sohbetine devam eden sanatçı diğer eserlerinden hariç 111 çeşit kaşık koleksiyonuna sahip olduğunu ve üzerlerine 15. asırdan bu yana kumaş desenlerinin hemen hemen hepsini işlediğini, elinde ise 65 kadar kumaş deseninin mevcut olduğunu söyledi.

Bundan iki ay kadar önce, 1000 T.L. masraf ederek İstanbul Beyoğlu Olgunlaştırma Enstitüsünde tamamen kendi emeğiyle sergi açtığını söyledi. Birgün ziyaretçilerin arasında bir Alman kadınının sergiyi gezdikten sonra takdir ve hayranlığını saklayamıyarak Hüsnü Züber'e hitaben : «Niçin bedava gezdiriyorsunuz? Kapıda bir kişi dursun, ziyaretçilere 25 er kuruşluk bilet kessin.» dediğini, sanatçı bize hüzünle karışık bir tebessümle ifade ediyordu.

■ Nalinler (gelin takunyaları). Erzurum çevresinden. Rumi tarzda çini desenleriyle süslü.